

Szentpáli Gavallér Zsuzsa

Kifli, kakaó

Remeg a lábam alatt a padló. Az apró kavicsok, amik a cipóm talpán potyautasként jöttek velem, már rég saját útjukra keltek, ide-oda görögnek a poros fémen. Figyelem, ahogy egymást kergetik, néha megállnak, megremegnek, összeütköznek, aztán begurulnak az előttem lévő ülés alá. Émelyeg a gyomrom, kavarog bennem a reggeli kakaó, érzem belül, a barna folyadék jobbra-balra fröccsen és elkeveredik a kifli alig megrágott darabjaival.

Fel kellene ülnöm, de nem merek. Mélyen ráhajolok a térdemre, a kezem lelóg, a fejem a padlóval imbolyog, az ülés alól újra kiguruló kavicsokat számolgatom. Két fekete, egy barna, három fehér. Most lassít a kocsi, a fékezésre megint begurulnak a kövek az ülés alá, a csupasz fémpadló rám vicсорít.

Mellettem a kishúgom elkezd panaszkodni, hogy mikor érünk már oda, és különben is, miért tart ez ilyen sokáig. Apa hangja keményen csattan, csendbe légy, megmondtam, hogy nem beszélünk. Igen, nem beszélünk, csendben vagyunk, mindjárt oda-érünk, addig némának kell lenni, míg túl nem leszünk rajta. Mert ott nem szeretik a csacsogó, kiabáló gyerekeket, és ha rosszul viselkedsz, még te leszel az oka. Annak, hogy baj lesz.

Hirtelen megállunk. Nem bírom tovább, lassan felemelem a fejem, kilesek az ablakon. Több sorban állnak az autók, némelyik csigalépésben halad

előre. Meglátok egy egyenruhás katonát, felismerem, hogy géppuska lóg az oldalán. A hasamban körhintáznak a kiflidarabok. Óvatosan visszahajolok a térdemre. Apa újraindítja a motort. Ha fehérek gurulnak ki, nem lesz gond, de ha feketék, igen, a fekete, az rossz, sötét és harapós, mint a Feriék kutyája.

Megint megyünk néhány métert. A barna gurul ki. Amikor megint megállunk, apa letekeri az ablakot, odaadja az egyik fegyveresnek a papírjainkat. Tudom, hogy úgy hívják, útlevel. Egy levél az útra, csak nem zöld. A fegyveres végiglapozza mindegyiket, lassan, egyenként. A fényképem biztos rámosolyogna, de nem érdekli, merev arccal kinyitatta apával a csomagtartó ajtaját. Apa keze remeg, látom. Az enyém is. A fegyveres beleturkál a dolgainkba, a bőröndökben is kotorászik, látom anya melltartóját, fehérén villan ki a ruhák közül. Apa elfordul, nem mond semmit, ilyenkor nem beszélünk. A fegyveresnek valami nem tetszik, kibontja az egyik dobozt, kávé van benne, illata betölti a kocsit. Beleszagol, elfintorítja az arcát, és kiszórja a földre, a barna por elkeveredik a fekete latyakkal. A fegyveres ránéz a másik fegyveresre, az türelmetlenül int. Apa kapkodva ül be a kocsiba, alig bírja elindítani.

Nem sokat megyünk, érzem, hogy a kakaó már nem talál otthonra a gyomromban. Megbökösöm anyát hátulról, hátranéz, és érti. Látom, közelednek a fák, egy faszor, padok. Anya hűvös keze

erősen tartja a homlokomat, amikor előre hajlok, nem mond semmit, csak

megsimogatja a hajam. A lábam előtt kifli, kakaó.

Csont

Már napok óta kinézték maguknak az öreg házat. Kissé magányosan állt, nem messze az autópályától. Kifigyelték, ahogy az öreg minden délután teljesen leengedte a felső emeleti rolókat, és hosszabb pihenőt tartott, mint a legtöbb nyugdíjas.

– Csendben belopakodunk – mondta Csont szinte suttogva, amikor először arra jártak –, megkönnyítjük a vénembert egy-két aprósággal. Nem lesz gond.

– És ha felébred? – kérdezte a fiatal fiú ijedten.

– Ne pánikolj, ezek mélyen alszanak, minden rendben lesz – válaszolt a másik, közben kedélyesen megveregette a haverja vállát.

Csontban meg lehetett bízni, tudta, mit kell tenni. Már többször is volt ilyen ügyük, mindig sikeresen elvégezték. Többnyire biztosra mentek. Kikémlték a házat, kik laknak benne, hol lehet a legegyszerűbben bemenni. Gyorsan, egyenként átkutatták a szobákat, csak azt vitték el, ami könnyű volt, és a sporttáskában elfért. Csontnak különleges érzéke volt az ilyesmihez, olyan lazán vette a dolgokat.

Az autót aznap is két utcával arrébb parkolták le, hogy ne legyen feltűnő, majd sietős léptekkel haladtak a ház felé. Csont valahogy szokatlanul csendesnek, idegesnek tűnt, de a fiú nem

merte faggatni, semmi köze hozzá, az is lehet, hogy tévedett.

Az utca különösen kihalt és néma volt. Az egyik szomszédos ház árnyékában megvárták, amíg a műanyag ablaksötétítő roló halk robajjal lekúszott a felső emeleti ablakon, aztán adtak még tíz percet az öregnek, hogy elaludjon. Nemrég esett, nagy tócsák álltak még járdán is. Hátról megkerülték a házat, takaros konyhakert bújta meg a kerítés melletti bokrok mögött. A lekövezett utat, úgy tűnt, éppen javították, mindenütt sár volt. A hátsó ajtó zárja rövid babrálás után engedett.

A házba sáros cipővel léptek be. Csont ment előre, a fiú utána, az ajtót nyitva hagyták. Ezt beszélték meg, mert így csendesebben ment a dolog, ha pedig gyorsan kellett lelépni, az ajtó nem jelentett akadályt. Egy nagyobb helyiségbe jutottak, valamiféle konyha vagy étkező lehetett. Csont elkezdett turkálni a fiókokban, és már gyúrta is a papírpénzt meg az érméket a zsebébe. A fiú ott állt mellette a sporttáskával, türelmesen várt. A nagyobb dolgokat abba tették, az ő feladata az volt, hogy készenlétben legyen. Csont szinte mágikus tudással találta meg mindenütt az értékeket, most éppen ezüst evőeszközöket halászott ki az egyik fiókból. Halkan megcsörrentek, ahogy a táskába tette a késeket, villákat, kanalakat.

Hirtelen zaj hallatszott a helyiség-

ből nyíló folyosóról. Lépcsőn közeledő apró tipegés. Egy alig hallható nyögés. A folyosóra nyíló ajtóban egy töpszli kiskutya jelent meg vidám farkcsóválással.

– Basszus, hát te meg hogy kerülsz ide? – suttogta szinte örömmel Csont. Odament hozzá, hogy megsimogassa. A fiú szeme az ajtó melletti kutyatárla és itatóra tévedt.

– Úgy látszik, van egy kutyája – mondta, igazából csak magának, mert a dolog nyilvánvaló volt.

A kutya egy ideig hagyta, hogy simogassák, aztán észrevette a rése hagyott hátsó ajtót, és villámgyorsan kiszprintelt.

– A húséges kis házőrző – röhögött Csont, közben tovább folytatta a kutatást.

Az öreg lépteit nem hallották meg, csak akkor rezzentek össze, amikor rájuk kiabált az ajtóból. Csont megfordult, egy ugrással az öreg mellett tért. Lekevert neki egy pofont. Az idős férfi feje nekicsattant az ajtófélfának, aztán úgy dőlt el, akár egy gyökerestül kiszakadt őszöreg fa a viharban.

– Mi a francnak kellett neked lejönni? Maradtál volna fent a szobában, idióta vénember! – ordította Csont, szinte levegőt sem vett, ahogy folytatta. – Mindenbe bele kell ütni az orrod, fontoskods, mi? Ez az állandó kérdegetés, hogy hova mész, mit csi-

nálsz, remélem, nem keveredsz bajba! Megérdemelted, úgy kell neked! Már rég esedékes volt ez a pofon. Azt hiszed, hogy beleszólhatsz az életembe, csak azért, mert egyszerre úgy gondoltad, hogy foglalkoznod kell velem, hogy te leszel a gyámom, vagy mi? Vén trotty, szenilis, szaros tata, bamba öregember!

Csont zihálva kapkodott levegő után. A fiú sápadtan közelebb lépett a földön fekvőhöz.

– Meghalt? – kérdezte.

Az öreg mellkasa meg-megemelkedett, feje alatt vörös patakocska indult meg a lejtős fapadlón.

– Pucoljunk innen! – fogta meg a fiú a másik karját, húzta a hátsó ajtó felé. Csont, akiből mintha minden erő és feszesség kiszállt volna, engedelmesen követte.

A fiú bezárta mögöttük az ajtót, majd a kerítés mögül óvatosan körülnézett, hogy jár-e valaki az utcán. A bejárati ajtó előtt hirtelen megjelent a kutya. Leült a lépcsőre, rájuk nézett. Halkan nyüszített.

Minden bonyodalom nélkül elérték az autót. A fiú szinte vonszolta Csontot maga után. Még a kocsiját is kinyitotta neki, mert az csak ott állt, és bambult maga elé. Amikor végre beült az autóba, csak annyit mondott:

– Nem jó egy nyüszítő kutya a ház előtt, meg különben is, szegény kutya.

A kert illata

Nem kérdezték, hogy akarom-e, csak egyszerűen áttettek a kertészetbe. Talán az, hogy kertészet, nem a megfelelő kifejezés erre. A kert igen, vagy inkább az, hogy telek. A telek elvétele be volt ültetve fákkal, csemetékkal. A főnöknek pedig volt egy világszerte egyedülálló módszere, amivel beindította a dolgot, szokatlanul gyorsan nőtt benne minden. Mindenféle cserje, bokor, fűféle, még virág is. Nem mondom, kezdetben nagyon szkeptikus voltam, hogy lesz-e ebből a kísérleti projektből valami, de idővel meggyőződött a növények sokfélesége, tarkasága, sőt, egyik-másik fa olyan gyorsan nőtt, hogy hamarosan termést is hozott. Hát, igazából nem vagyok az a nagy botanikus, de valóban tetszett a dolog. Meg az az illat! Ha a főnök valamelyik legújabb kreációja beindult, egyszerűen bódító volt a levegő, sosem felejttem el.

Ahogy így burjánzott a sok zöld, mondom a főnöknek, jó, jó ez az egész, de amióta itt vagyok, eső nem volt, nem kellene megöntözni ezeket? Erre ő, hogy nézz csak jobbra, ott van egy folyó, most szakadt négy ágra, elég víz lesz az? Aztán kiderült, hogy több ilyen is volt még, csak én nem vettem észre, mondom, nem vagyok szakember.

Az egyik reggel aztán lehet, hogy megunt a főnök a sok gizgagt, de az is lehet, hogy úgy gondolta, hogy a munkának ez a része befejeződött, mert megjelent egy négylábúval, és megváltozott a munkaköri leírásom. Ezek után bajlódhattam a két-, négy-, hat- meg a soklábúakkal. Besorolás, névadás, állattani jellemzés. A végén

egész nap mást sem csináltam, mint mindenféle állatnevet ötlöttem ki, és azt reméltem, hogy a főnök nem veszi észre, hogy ehhez sem értek igazán. Amikor már álmomban is megjelent ez a sok lábasjóság, csak felpanaszoltam neki, hogy kéne még egy kiegészítő, mert én ezt így nem bírom tovább egyedül.

Nem tagadom, igazán jó volt a munkahelyi hangulat, meghallgatták az alkalmazott véleményét. Rá két napra arra ébredtem, hogy nagyon sajnó az oldalam, biztos, hogy elfeküdtem azon az éjszakán. A főnök ott áll a szálláson az ágyam mellett, éppen beteget akartam jelenteni, amikor látom, hogy kit hozott magával. Az új munkaerő sugárzó mosollyal, vonzóan csinos formában pislogott le rám. Világos, hogy nem mehettem betegszabadságra. A közös munka nagyon kellemes volt, sőt egy idő után egyre jobban összemergedtünk, ha érted, hogy mire gondolok. Megosztottuk a munkát és minden egyebet. A kert gyönyörű lett, az állatok sokasodtak, valójában mindenünk megvolt, ami kellett. Egészen addig, amíg a kiscsaj valami gyümölcsfélélt majszolva meg nem jelent az egyik reggel. Az orron alá dugta a termést, hogy kóstoljam meg, mert illet még biztosan nem ettem életemben. Ez igaz is volt.

Ahogy később kiderült, a főnök egyik exkluzív fájáról csente el a szösz. Nem csodálom, hogy tiltott volt, elég ütősen hatott ránk. Próbáltuk rejtetni a dolgot, de nem volt sok esélyünk. A főnök persze azonnal rájött. Ilyen dühösnek még sohasem láttam, de azt hiszem, valahol mélyen ő is

sajnálta a dolgot. A felmondás mellé kaptunk még egy rend munkaruhát búcsúajándékként, aztán a főnök kitesékelte minket a kertészetből. A kapun kívül, messziről még láttam, ahogy a kert kigyúrt izomzatú szárnyas testőrei, kezükben fenyegetően villogó fegyverféléket tartva, beálltak örködni a bejárat elé.

Sok év telt el már azóta, hogy elvesztettük a munkahelyünket. Igaz, mi egymásnak megmaradtunk, de én az első perctől kezdve visszavágyom. Már mondtam, hogy nem vagyok az a nagy tájépitész, de mindent meg-

tettem, hogy az én kertem is olyan legyen, mint a főnöké volt. Többnyire nem sok eséllyel. Viszont ha elmúlik a hideg és szigorú tél, ha a tavasz lépte nyomán a világ újra ébred, mint egy varázsütésre, megbolydulnak a föld alatt a virághagymák. Ha megduzzadnak, kibomlanak a bokrok, cserjék, fák ágai, megváltozik a föld és az ég illata, a kertem pedig bódító felhőbe burkolózik.

Ilyenkor kiülök a kerti kispadra, becsukom a szemem, és újra ott érzem magam a főnök mellett, ahogy éppen a legújabb projektjét ecseteli.

A tó vize

Tomí és Fetya előző nap érkezett a tóparti házba. Régóta tervezték ezt a közös hétvégét, de csak most, nyár végén sikerült összehozniuk. Hosszú évtizedek után, néhány éve futottak össze egy bevásárlóközpontban. Azóta rendszeresen tartották a kapcsolatot, de sosem volt idejük egy hosszabb találkozóra. Igazából Tomín múlt a dolog, ő elfoglalt, sikeres üzletemberként állandóan úton volt, és amikor volt egy kis ideje, nehezen hagyta ott a családját még egy rövid hétvégére is. Fetyának mindegy lett volna, főleg alkalmi munkából élt, és minden szabadnapját – különösen tavasztól őszig – többnyire itt töltötte, szülei régi nyaralójában. Büszkén vezette végig Tomit a kéteemeletes lakon és a hozzá tartozó erdős részen. Tomi bólogatott, udvariasan lelkesedett, közben újra és újra ellenőrizte az e-mailjeit a mobilján.

Feliasztott vadlibák verték fel a kora reggel csöndjét, gágogva repültek el a tó szélén elterülő nádas felett. Tomi nagyon ásított, és nyújtózkodott egyet a csónakban. Már nem volt hozzászokva, hogy átbulizza az éjszakát, három éve töltötte be az ötvenet. Fetya azonban ragaszkodott hozzá. A régi szép kolis idők emlékére, amikor titokban négyig-ötig kártyáztak, iszogattak, és a hat órai ébresztőn meg sem látszott rajtuk a másnaposság. Tegnap este Fetyának be nem állt a szája, csak mesélt, és visszaidézte még a legapróbb emlékeket is, sorra vették az összes osztálytársat és tanárt. Tomi valójában nem szívesen emlékezett vissza ezekre az időkre. Különösen az utolsó évre a diákotthonban, amikor az a megrázó dolog történt, ami után azonnal ki is vették a szülei a suliból. Fetyára eddig mindig hálával gondolt, mert hűség-

barátnak hitte, de a többiektől kezdetől fogva felfordult a gyomra.

– Mi van, öregem, csak nem bóbiskoltál el? – kérdezte Fetya, és ő is nagyot ásított.

– Ugyan, dehogy, mit gondolsz!? Nincs kapás?

– Még nincs, de lesz. Ki kell várni.

– Halas reggelit ígértél.

– Meglesz, menedzserkém, ne aggódj!

– Ne szólíts így, nem szeretem!

– Jól van, na, ne kényeskedj már! Húzd meg azt az üveget, van még benne egy kis maradék kisüsti!

– Köszí, de azt hiszem, eleget ittam már az éjszaka.

– Itt, a friss levegőn kitisztult a fejed. Hát, nehéz volt rábeszélni téged, hogy kijöjjünk a csónakkal, de megérte, nem?

– Igen, kellemes itt.

– Kellemes? Pazar, öregem, pazar.

– Tudod mit, add ide azt az üveget, a hideg ellen!

– A hideg ellen – mondta Fetya, és odaadta Tominak az italt. Miután visszakapta, kiitta az utolsó két kortyot, és imbolyogva felállt. A csónak elkezdett billegni, a férfi előrehajolt. Tomi hátulról ragadta meg a pólóját.

– Vigyázz, még kiesel!

– Ugyan, ne marhászkodj már, stabilan állok, akár egy szikla! – válaszolta, és közben ide-oda dülöngélve behupant az aljban összegyűlt vízbe. – A francba, csuromvizes lettem!

– Meg is érdemelted. Nagyképű vagy, öregem – mondta röhögve Tomi, és érezte, hogy körülötte is forogni kezd a világ.

– Dehogy vagyok az, én mindenre képes vagyok.

– Persze, persze.

– Nem hiszed? Akkor most fogom magam, és elúszom a partig.

– És a halakkal mi lesz?

– Leszarom a halakat, menedzserkém!

– Lehet, hogy az lesz belőle, haver – röhögött Tomi, miközben Fetya félig ülve, félig állva lerángatta magáról a vizes ruhát. – Na, ezt az eseményt meg kell örökíteni a jövő nemzedékének – mondta, és farmerzsebéből kihúzta a mobilját.

– Nem hiszem el, hogy még ide is kihoztad azt az átkozott kütyüt! – mondta Fetya.

– Hát persze, hogy kihoztam, sosem lehet tudni, mikor kell. Most pedig én fogom lefotózni a te meztelen részegségedet, ahogy te az enyémet a régi rohadt időkben, és én is mindenkinek mutogatni fogom.

– Ne, izélj már! Az éjjel megbeszéljük, és azt mondtad, hogy minden oké.

– Hát persze! Igaz, utána évekig pszichológushoz kellett járnom, hogy kiheverjem azokat az ocsmány éveket, de se baj, csak megerősített a dolog. Bár azt, hogy pont az akkori legjobb barátom csinálta azokat a képeket, most egy kicsit nehéz megemésztennem. Eddig miért nem bírtad elmondani?

– Mondtam már, hogy nagyon sajnálom. Nagyon fiatal voltam, nem láttam át a következményeket.

– Ja, Fetya, a következmények, azok mindig súlyosak. Mindegy, elmúlt – mondta Tomi, és megnyomta a mobilon az indító gombot. – Felvétel!

Fetya egy szál alsóban, libabőrösen egyensúlyozott a csónak orrában. Vézna, sárgás karját dörzsölgette, aztán a sok ledöntött sör ellenére meglepően mesteri fejest ugrott a vízbe.

A köd időközben lassan felszállt, messziről piroslottak a nyári lak tetején a cserepek. A férfi félig kiemelkedett a vízből, vékony, beesett mellkasát egy kicsit előredöntötte, aztán lassú karcsapásokkal elkezdte körbeúszni a csónakot. Tomi követte a kamerával, közben kommentált.

– Fetya, a bátor úszó, a nagy haver, mindannyiunk nagy büszkesége, az osztály kedvence, minden idők legnagyobb mókamestere, akinek vadabbnál vadabb ötleteit senki sem vonhatja kétségbe, követjük őt, tűzön-vízen át!

Miután Fetya körbeért, a partnak vette az irányt. Komótosan, kényelmes mozdulatokkal haladt előre. Tomi a mobil képernyőjén keresztül figyelte. Az úszó most megállt, megfordult, integetett. Tomi ráfókuszált. A férfi feje alámerült, helyette két láb meredt ki a vízből. Tomi távolította a képet, ráirányította a nádasra, a nyári lakra, a part fáira, aztán vissza a tóra. Fetyát nem látta sehol. Körbevitte a kamerát, a víz sima volt, szinte mozdulatlan.

A férfi hirtelen felbukkant a vízből. Megint integetett. Valahogy másképpen. A marhája, ússzon már, sosem jut el a partig, ha ennyit idéetlenkedik! Minek integet annyit? Most megint elmerült. Mit bohóckodik? Mindegy, gondolta Tomi, jó felvétel lesz. Na, tessék, most csak a két keze látszik ki a vízből! Örült. Majd felteszem a Facebookra, és odaírom, így halt meg Fetya, a régi barát, aki megkeserítette

a hülye fotóival a gimis éveimet. Aztán nagyot nevetett.

A felhők mögül kibukkanó nap Tomi szemébe süttött. Tomi kicsit megingott, megtörölte az arcát. A tó vize újra elsimult, sehol egy hullám, egészen a partig sehol egy rezdülés.

– Fetya! – kiáltotta Tomi – Ne baromkodj már, elég a hülyéskedésből!

A férfi bedobta a mobilját a csónakba, és idegesen lerángatta magáról a cipőjét, a nadrágját, a pólóját.

– Ha ez egy idióta vicc, akkor nagyon megbánod, haver! – ordibálta, miközben nagy karcsapásokkal úszott a part felé. – Hol vagy, Fetya?

Amikor nagyjából ahhoz a részhez ért, ahol utoljára látta a férfit, alámerült. Tomi kényszerítette magát, hogy nyitva tartsa a szemét. Sosem volt erőssége a víz alatti úzás. A tó tiszta vizében, nem messze meglátott egy sápadt foltot. Fetya már nem küzdött, ernyedten adta meg magát. Tomi aláúszott és felhozta a víz felszínére. Ahogy kiért vele a partra, egy éppen arra sétáló házaspár azonnal kihívta a mentőt. A férfi még megpróbálta Fetyát újraéleszteni, de a szirénázva érkező mentők már csak a halálát tudták megállapítani.

Később a rendőrautóban, szűrós pokróccal a válla körül, Tomi csak arra tudott gondolni, hogy mennyi időbe fog telni, mire magával is el tudja majd hitetni a szóke őrmesternek előadott magyarázatot.

אֵבֶד חֲלִינוּ הָדָא
דְּוַע נִשְׂא וּמְכָא
כִּינֹ סְבִלִים וְאַנְ
חֲנֹ חֲשַׁבְנֵהוּ בְּגֹ
וַעַ מְכָה אֵלֵה
יָם וּמְטֵנָה:
וְהוּא מַחֲלֵל
מִפְשַׁעֵנֹ
מִדְכָא
מִטְוֹנֹת
יָנֹ מוֹסֵר שֵׁל
וּמְנֹ עֲלִיֹ
וּבַחֲבֵרְתֹ בְרֹ
פֶא־לְנֹ: כִּלְנֹ
נִים כִּצְאֹ חֲטֹ
יָנֹ אִישׁ לְדַרְפֹ
פְּנִינֹ דִיהוּהָ הַפֹ

מִי הָאֵמִיז
לִשְׁמַעְתֵּנֹ הִזֹ
יְהוּהָ עַל־מִי
בְּגֵלְתֹ:
וְיֵטֵל כִּי־וֹתֵק
לְפָנָיו וְכַשְׁרֵשׁ
מֵאָרֶץ צִיָּה
לֹא־תֵאָדַר לֹז וְלֹא
הֵדֵד וְנִרְאֵהוּ
וְלֹא־מֵרְאֵה
וְנַחֲמֵדֵהוּ:
בְּבִזָּה וְחֲדַל
אִישִׁים אִישׁ
מִכְּאֲבוֹת וִידוּעַ
חֲלִי וְכִמְסַתֵּר פֹּ
מִמֵּנֹ בְּבִזָּה וְלֹא
חֲשַׁבְנֵהוּ: